

g a m t
n d a n t
h t e a s
c t a a
s r o m
t i o n

winner
Maaskant Prize 2020
Michelle Provoost

cover: Het Park (Thursday 21 May)

This jury report contains a photo essay by Rubén Dario Kleimeer. The photos show several locations that have a thematic overlap with the oeuvre of Michelle Provoost. The scenarios portrayed are an interpretation of some prevailing social issues. With an inquiring glance the works reveal how urban life occurs in times of Corona 2020.

The following locations were visited:

Spaanse Polder (Saturday 11 April),
Hofpleinlijn (Saturday 18 April),
Hilton Rotterdam (Saturday 25 April),
Vijverhofstraat (Saturday 30 May),
Biergarten (Monday 01 June),
#BlackLivesMatter (Wednesday 03 June),
Bartel Wiltonkade (Friday 05 June) and
Hoogvliet (Saturday 05 September).

board Rotterdam-Maaskant foundation

Ahmed Aboutaleb, chair

Monique van Buul, registrar

Lizan Goossens-Kloek, treasurer

Pi de Bruijn

Esther Agricola

Maarten Hajer

Kai van Hasselt

Wies Sanders

Francien van Westrenen

preface

Ever the realist, Hugh Maaskant surprised friend and foe by putting thinking about architecture, rather than architecture itself, at the core of his Rotterdam-Maaskant Foundation. The biennial Maaskant Prize recognises persons who contribute to elucidating and bolstering the influence of the built environment and landscape design on cultural and social life. In addition, the promotion of a more conscious experience of architectural, urban and landscape design among a broad range of end-users is pivotal.

The far-reaching work of Michelle Provoost, winner of the 2020 Maaskant Prize, fulfils the objectives of this award created by Maaskant. Provoost has a close affinity with the foundation's eponymous institutor. She is a foremost expert on Maaskant's work and ideas, describing him in her thesis as "the architect of progress". Maaskant regarded the past as a closed chapter. And it is for this reason that Provoost's resemblance to Maaskant is perhaps more substantial than expected.

As a historian specialising in urban development and post-war architecture, Provoost looks not only back but effortlessly projects the lessons and conditions from the recent past onto the context of present-day urban development. She is actively involved in the discourse about the future of the city. Her incisive deliberations put the social and cultural value of the built environment and the experience thereof at the heart of urban development.

The 2020 Maaskant Prize is awarded by an independent jury, chosen by the foundation's board. This year's jury consisted of chair Caro van de Venne (Rotterdam-based architect, partner and founder of Barcode Architects), Jop Fackeldey (member of the Provincial Executive of Flevoland on behalf of the PvdA), Sylvia Pijnenborg (deputy director of the BOEi Foundation and director of Religious Heritage), Rubén Dario Kleimeer (Rotterdam-based photographer specialising in landscape, the city and the public domain) and Lara Schrijver (professor of Architectural Theory, University of Antwerp). On behalf of the board, I should like to thank the jury members for their professional and dedicated contribution.

Ahmed Aboutaleb

Chairman of the Board

Rotterdam-Maaskant Foundation

Michelle Provoost фото Maarten Laupman

winner

Maaskant Prize 2020

Michelle Provoost

JURY 2020 Caro van de Venne (chair), Jop Fackeldey, Sylvia Pijnenborg, Rubén Dario Kleimeer en Lara Schrijver (Jury Report)

READER Lotte Haagsma

If one thing quickly became clear in 2020, it was that it would be a year like no other. This fact could have gone unnoticed in this jury report for the Maaskant Prize. After all, the prize concerns comprehensive and often timeless questions about the built environment. At the same time, the jury's search for a winning candidate will unavoidably bear traces of its time. The social issues evident in the built environment form a guiding principle for the jury, and over the years they have become visible in the jury reports.

In this year's selection process, which started in 2019, the jury saw **transition** as an important issue, especially concerning the built environment's role in significant (societal) developments. During the months when the committee fleshed out its considerations and drew up the candidate list, the idea of transition became unexpectedly urgent. The first half of 2020 was dominated by a global pandemic, and stringent lockdowns followed in many countries. The pandemic's long-term consequences are as yet incalculable, but its impact is manifest. The importance of the built environment's careful and integral design and the human living environment as a whole have never before been so eminently clear.

This award acknowledges an oeuvre more than a single achievement. At the same time, it points to what is going on in the discipline and the world around it. Therefore, the jury sought a candidate who has the potential to further consolidate their work through this recognition. The jury is confident that the work of Michelle Provoost, winner of the 2020 Maaskant Prize, provides space for a new perspective on the built environment. **Through her combination of reflection and professional practice, Provoost understands how to involve others in the ups and downs of the city.** Her meticulous studies of the built environment enable different viewpoints and put specific issues in a broader social context. As such, her approach is exemplary for the current period of transition.

The world in flux

The practices of architecture, landscape architecture and urban planning are facing substantial transformations, which have become increasingly visible in recent years. The move towards a more sustainable society demonstrates that old habits such as short-term returns, efficiency and unbridled growth are slowly becoming outmoded. The culture of abundance, which has prevailed since the post-war era, is receding. Not more, but fewer cars, not more but less living space, not more technology but a different use of it. In other words, we must prioritise quality over quantity. This development is occurring in diverse areas, such as the transition to other forms of energy and the interest in reuse and circularity.

The construction sector, building culture, architecture and urban development are part of this complex and comprehensive transition process. In recent years and in many sectors, transitions have taken place because of an increasing awareness of humankind's influence on the climate. The year 2020 saw major social shifts that were further prompted by the Corona pandemic, economic uncertainty and increasingly obvious social inequality. The unequal distribution of prosperity, the effects of which are felt by entire sectors, neighbourhoods and worldwide, is becoming ever more painfully visible. The practices of architecture and urban design are also feeling the impact of these cumulative changes. Former certainties have disappeared from the design and construction sectors. The context, business model and practice reflect a new reality. Adaptation and resolve are crucial. Of course, design qualities and spatial insight are of paramount importance, but enterprise and smart innovation are also part and parcel of present-day practice. As such, this year's winner should promote 'a *more conscious experience of architectural, urban and landscape design from the past and present*', as described in the Maaskant Foundation's objectives. They should also make a meaningful contribution to the changes taking place in the culture, practice and theory of the built environment.

The Maaskant dialogues refer to past prize winners' contextual and social relevance:

The list of winners since 1978 is eclectic. From designer to politician and from scientist to journalist, each one demonstrates – in their own way and according to the issues of the time – their contribution to societal challenges. They expand, elucidate and strengthen the position of the built and social environment in cultural and social life.

Michelle Provoost's career exhibits both an eclectic and highly consistent development, which distinctly embodies the theme of transition. Her oeuvre bears witness to a continuous process of innovation and progressive insight. Provoost's work always touches on new themes – even before something is in vogue. She calls attention to unseen

spatial qualities, and challenges public opinion through her rigorous, thorough and in-depth investigations.

Provoost indeed personifies the influential voice that – modestly and in ever-evolving collaborations – manages to bring out the quality of a wide array of subjects. Since the turn of the century, the many changes that have impacted on the built environment indicate that the era of the individual visionary architect's sole domination is over. Provoost has not only embraced a different role for the architecture historian-researcher – which also suggests other possible interpretations of architecture – but has embedded this into her approach since the start of her career. Architectural analyses start from the building or its surroundings and substantiate qualities and potential through factual and neutral assessment. In other words, content becomes the focus instead of the figure of the architect – and with this, the close reading of the built environment in a broader sense. *She works from the facts on the ground, including the observations and experiences of both researcher and end-user. In the detailed elaboration of her questions, she highlights less conspicuous qualities that often have an enduring effect.*

Over the course of the preparations for the award ceremony, the jury felt increasingly justified in its choice. Provoost has been working for over twenty years in a way that suits the sensibility of the present: modest, with an eye for detail, a scientific attitude, a cultural sensitivity and an activist approach. Provoost's approach is noteworthy for the many organisations with which she works, such as Crimson Historians & Urbanists, the International New Town Institute and the Independent School for the City. This approach is already visible in her very early work (co-publications and collaborations for reports). The jury has explicitly chosen to nominate someone who consciously opts for collaborations. Provoost knows how to use her knowledge and skills within the collective to strengthen the whole. Since the turn of the century, the architectural sector has increasingly concerned itself with the value of collaboration, and this is slowly starting to take specific forms. Provoost's career dynamically conveys this development. Her individual work is of a high level, and yet she has been explicitly positioning herself in collaborations since the mid-nineties, always remaining open to new collaborators at home and abroad.

Provoost's work includes monographic and thematic studies, such as the books *Asfalt* (1996) and *The Stadium* (2000, in collaboration with Camiel van Winkel and Matthijs Bouw), as well as project studies and reviews, including for *De Architect* and the former *Archis*. The contours of her current work were already discernible in her first articles. In a review of a 1998 exhibition on urban design, she noted: *'As an ideal urbanist-historical project, the exhibition is rather limited in its bias towards urban design, while other protagonists and disciplines*

with a say in mastering the city have been sadly neglected'.¹

Her work, independently and in collaboration, has adjusted this favouring of the designer's perspective. Provoost – both on her own and with Crimson Historians & Urbanists, the International New Town Institute and The Independent School for the City – focuses on the city's complexity. In doing so, she rejects the perception of the city and built environment as a series of monographic interventions by architects and (urban) designers. In another article, this time about the port of Rotterdam, she observed that to understand the port city as a system, 'we first have to look at the *reality* of the harbour'.² This chronicling of the city's realities has remained integral to her work, accompanied by a curiosity about the limitations of the discipline. Without judgment, she seeks out what motivates the different actors in the city – not only the designers, but also the developers, residents, policymakers and passers-by.

Since her early publications, Provoost has expressed a genuine interest in the built environment as it materialises. Her publications express both wonderment and keen analysis, avoiding bias. By refraining from direct judgments, she succeeds in revealing unforeseen perspectives. It is this quality that makes her historical and observational gaze relevant to the contemporary practice of architecture and city-making. This approach activates spatial qualities that might otherwise go unrecognised.

Her historical perspective consolidates seemingly separate developments into broader social and spatial concerns. Specific problems gain a larger context, such as the spatial qualities of the post-war city, the functioning of public space, or the organisation of bottom-up strategies. In this way, issues of spatial and social transition are repeatedly examined through clearly demarcated subsidiary questions.

This work manifests itself in many forms, such as policy documents, articles, dialogues, books, and exhibitions. *WiMBY! (Welcome into my Backyard!)*, 2001) was an essential step for both Crimson and Provoost. It was an international building exhibition in Hoogvliet in which the post-war reconstruction period was pivotal. The future value of satellite cities – originally built to provide homes for industrial areas – that have now become empty was a pressing issue for various municipalities. The outspoken and positive appreciation of this *New Town* afforded a new perspective. It was perhaps the first time that Provoost and Crimson combined a more historical approach with an overtly topical issue. *WiMBY!* was the first exercise in exhibition-making that would shape Provoost's and Crimson's work in subsequent years. At the Hofbogen, a former elevated railway line in Rotterdam, and where Crimson guided the transformation process from 2006 on behalf of the new owner Hofbogen b.v., the historical value assessment and the current demand from users were decisive for the city-making process. This area is now a thriving part of Rotterdam thanks to Crimson's efforts, the many businesses in the arches beneath the former railway and the *Luchtsingel*

¹ Michelle Provoost, 'Mastering the City', *Archis* 3 (1998), 64–65.

² Michelle Provoost, 'Rotterdam Harbour City', *Archis* 10 (1997), 7–21.

elevated boulevard by ZUS. With a generous nod to New York City's Highline, the location epitomises how to give disused infrastructure a new lease of life and allow a forgotten part of the city to flourish.

Through her work at the International New Town Institute (INTI), Provoost monitors and stimulates thinking about New Towns, linking urban development and architecture with social issues. After all, what concerns her is quality of life, especially in new conurbations. **By ascertaining where the top-down and bottom-up interact, their mutually reinforcing strengths become apparent.** She looks back and projects forward on the development of new cities and through INTI has a notable influence on their development process. As well as studying the physical appearance of the built environment, she investigates the interplay of its design in relation to social developments within the living environments that urban planners and architects envision. Through INTI, the knowledge the Hoogvliet project has produced has been tested and exported worldwide to countries such as Brazil, China and Ghana.

The City of Comings and Goings is also highly relevant to many European cities. The central pavilion's curators at the 2018 Venice Biennale invited Crimson to present this exhibition, which analyses the effects of migration (incoming and outgoing) on the urban fabric, housing demand and amenities. As a research project, it applies a sense of wonderment and an eye for unseen qualities to social issues. The exhibition considers migration in Europe as a widespread contemporary phenomenon. It shows these different "comings and goings" (asylum seeker, expat, international student, seasonal worker, tourist, etc.) as an essential part of the European city's social fabric. The resulting book connects the societal discussion and the question of whether and how the design discipline can contribute. Provoost calls it an action-oriented handbook. The publication *To Build a City in Africa* (INTI, 2019, with Rachel Keeton) broadens this approach, giving authors from different academic, political and design backgrounds the space to critically reflect on new cities in African countries, such as Ghana, Egypt, Angola and Kenya.

These examples demonstrate two parallel trajectories of Provoost's work. First, is the **traditional role of the architectural historian who researches and contributes to the debate from the sidelines.** The second reveals **the activist stance from which she enters neighbourhoods and engages with the experiences of those who live and work there.** This process reflects on the everyday and makes it operational by shaping policymakers' awareness of the various perspectives. Her approach is a constant reminder of how people appropriate their living environment. She strives to remove bias and open up conversation. These qualities were already visible in her early career when seeking end-users' experiences and perspectives, and

they again informed her role as introductory speaker in the Maaskant dialogues. Crucial to all of these activities is how Provoost seeks out and encourages cooperation. In her many joint publications and as researcher and interlocutor, her ability to apply her research and knowledge shines through. She imbues ideas and conversations with substantive depth and challenges others to explain, refine and, above all, to keep thinking.

The founding of the Independent School for the City brings together Provoost's different worlds, from Hoogvliet to Africa and everything in between. Its programme connects policy and urban development to education and professional training. Their approach mostly takes the form of master classes where guest speakers, educators and students research a theme together. These collaborative ventures inform the curriculum and a lecture programme aimed at broad audience.

Finally, awarding the Maaskant Prize to Michelle Provoost contains another salient feature. Not only has she unravelled important urban qualities of Rotterdam, but she is also considered the foremost expert on Hugh Maaskant's work. Her book about this Rotterdam architect was published in Dutch in 2003, and the English edition, *Hugh Maaskant: Architect of Progress*, followed in 2013. It is regarded internationally as a standard work on the architect who established this foundation.

Het oeuvre van Provoost is – zoals de voorbeelden hierboven tonen – te typeren door twee parallelle trajecten: aan de ene kant **de traditionele rol van de architectuurhistoricus die onderzoek en aan de zijlijn bijdraagt aan het debat door reflectie.** Het andere traject toont een **activistische opstelling, waarbij ze daarin de reflectie niet alleen verbindt aan het alledaagse, maar ook operationeel maakt door beleidsmakers mee te nemen in de verschillende perspectieven.** Uit haar houding spreekt steeds opnieuw aandacht voor de manier waarop mensen zich hun leefomgeving toe-eigenen. Ze streeft naar het wegnemen van vooringnomenheid en het openstellen voor gesprek. Al in haar vroege carrière wordt dit zichtbaar in de actieve zoektocht naar ervaringen en perspectieven van gebruikers, en het kleurde weer haar rol als inleider van de Maaskantdiagonalen. Cruciaal voor al deze werkzaamheden is dan ook Provoost de samenwerking niet alleen aanmoedigt, maar bewust opzoekt. Uit haar vele gezamenlijke publicaties en in de rol van beschouwer en gesprekspartner blijkt steeds hoe ze haar eigen onderzoek en kennis weet in te zetten om ideeën en gesprekken inhoudelijke diepgang te geven – ze daagt de gesprekspartner uit om toe te lichten, te nuanceren, en vooral verder te blijven denken.

De oprichting van de Independent School for the City brengt de verschillende werelden van Provoost samen, van Hoogvliet tot Afrika en alles ertussenin. De opleiding koppelt beleid en stedenbouw aan onderwijs en professionele vorming. De werkwijze krijgt vaak de vorm van masterclasses, waarin gastsprekers, begeleiders en studenten samen een thema onderzoeken. De samenwerkingsvverbanden worden ingezet voor het curriculum, en meteen ook om lezingen te programmeren voor een breed publiek.

Tot slot zit er in deze toekenning van de Rotterdam-Maaskantpijls aan Michéle Provoost nog een bijzonder detail: niet alleen heeft ze in en vanuit Rotterdam belangwekkende stedelijke kwaliteiten ontfaald, ze geldt ook als de belangrijkste expert op het werk van Hugh Maaskant zelf. In 2003 verscheen haar boek over de Rotterdamse architect, *Architect van de vooruitgang*, en sinds de Engelstalige editie verscheen in 2013, geldt het als internationaal standaardwerk over de architect die deze stichting heeft opgericht.

gemeentes. De uitgesproken positieve waardering van deze *New Town* was hierin een nieuw geluid. Het was wellicht voor het eerst dat Provoost en Crimson de meer historische aanpak combineerden met een duidelijke actualiteitsvraag. Daarnaast was *WIMBY!* een eerste oefening in de opbouw van tentoonstellingen die in latere jaren het werk van Provoost en Crimson zou blijven tekenen. Ook bij de Hofbogen, waar Crimson vanaf 2006 in opdracht van de nieuwe eigenaar Hofbogen b.v. het transformatieproces begeleidde, waren de historische waardenstelling en de actuele vraag van gebruikers leidend voor het 'stadmaken'. Mede dankzij Crimson, de vele huurders in de bogen, en de luchtingsnel van ZUS is dit gebied inmiddels een florierend stuk stad, en dient (in navolging van de Highline in New York City) als voorbeeld voor hoe oude infrastructuur een nieuw leven krijgt en een vergeten stukje stad kan doen opbloeien.

Met haar werk bij het International New Town Institute (INTI) volgt en stimuleert Provoost het denken over New Towns, waarin de stedenbouw en architectuur verbonden worden met de maatschappelijke effecten. Het gaat haar immers om de kwaliteit van leven, juist ook in deze nieuwe steden. **Het is een zoeken naar top-down en bottom-up elkaar ontmoeten en kunnen versterken.** Ze kijkt terug en vooruit naar de ontwikkeling van nieuwe steden en heeft met INTI aantoonbaar invloed op het ontwikkelingsproces van dergelijke steden. Ze richt de aandacht niet alleen op de fysieke verschijningsvorm van de gebouwde omgeving, maar juist ook op het samenspel van het ontwerp in relatie tot de maatschappelijke ontwikkeling in de door stedenbouwers en architecten ontworpen leefwereld. Middels INTI is de kennis van Hoogvliet uitgetest en geëxporteerd naar andere delen van de wereld, zo ver weg als Brazilië, China, en Ghana.

Ook het recente *City of Comings and Goings* is zeer relevant voor vele Europese steden. Dit project van Crimson werd op uitnodiging van de curatoren tentoongesteld in het centrale paviljoen op de Biënnale van Venetië in 2018. Het analyseert de effecten van migratie (in- en uitkomend) op het stadsweefsel, de woningvraag en de voorzieningen. In dit onderzoek wordt de verwondering en het oog voor ongezienne kwaliteiten maatschappelijk ingezet: de tentoonstelling beschouwt migratie in Europa als een algemeen hedendaags fenomeen, en toont deze verschillende 'comings and goings' (asielzoeker, expat, internationale student, seizoenarbeider, toerist, etc) als wezenlijk onderdeel van het sociale weefsel van de Europese stad. In het boek dat eruit voortvloeiende wordt de verbinding gelegd tussen een maatschappelijke discussie en de vraag of (en hoe) vanuit de ontwerpende discipline een bijdrage geleverd kan worden: een actie-georiënteerd handboek zoals Provoost het zelf noemt. Het boek *To Build a City in Africa* (INTI 2019, met Rachel Keeton) bouwt voort op deze aanpak, en geeft auteurs met verschillende academische, politieke en ontwerpachtergronden de ruimte om kritisch te reflecteren op nieuwe steden in Afrikaanse landen zoals Ghana, Egypte, Angola en Kenia.

Haar werk omvat monografische en thematische studies, zoals de boeken *Asfalt* (1996) en *The Stadium* (2000), in samenwerking met Camiel van Winkel en Matthijs Bouw), maar ook projectanalyses en recensies, onder andere voor de *Architect* en de toenmalige *Archis*. In haar vroege artikelen zijn de contouren van haar huidige werk al te ontwaren. In een recensie van een tentoonstelling over stedebouw uit 1998 noteerde ze: 'Als ideaal-stedebouw-historisch project is de tentoonstelling nogal eenzijdig op de stedebouw gericht, terwijl andere disciplines en actoren die een stem hebben in de regio van de stad gemist worden'.¹ Hierin heeft haar werk, zelfstandig en in samenwerking, verandering gebracht. Provoost – en Crimson, INTI en de Independent School – richt zich juist op de complexiteit van de stad. Daarmee verzet ze zich ook tegen de perceptie van de stad en de gebouwde omgeving als een reeks monografische ingrepen van ontwerpers. In een ander artikel, ditmaal over de haven in Rotterdam, merkte ze op dat om de havenstad als systeem te begrijpen, 'we eerst [moeten] kijken naar de werkelijkheid van de haven'.² Dit optekenen van de werkelijke stad bleef aanwezig in haar werk, vergezeld van een nieuws-gierigheid naar de randen van het vakgebied, en zonder oordeel zoeken naar wat die verschillende actoren in de stad drijft – niet alleen de ontwerpers, maar ook de ontwikkelaars, bewoners, beleidsvoerders, en passanten.

Al vanaf haar vroege publicaties spreekt een oprechte interesse voor de gebouwde omgeving zoals die zich voordoet. Haar publicaties geven blijk van de verwondering en de scherpe analyse, en midden voor-ingenomen standpunten. Door zich te onthouden van directe oordelen, weet Provoost juist onverwachte perspectieven aan het licht te brengen. Het is die kwaliteit die haar historische en observerende blik ook van waarde maakt voor de actuele praktijk van architectuur en stadmaken. De ruimtelijke kwaliteiten die anders verschoolen blijven, worden door deze aanpak geactiveerd.

Met de historische blik worden schijnbaar atzonderlijke ontwikkelingen samengebracht in maatschappelijke en ruimtelijke thema's. Specifieke problemen krijgen daarmee een grotere context, zoals de ruimtelijke kwaliteiten van de naoorlogse stad, de werking van de publieke ruimte, of de inrichting van bottom-up strategieën. Hiermee worden ook steeds opnieuw – in afgebakende deelvragen – vraagstukken van ruimtelijke en maatschappelijke transitie onderzocht.

Dit werk toont zich dan ook in velerlei vormen: in beleidsstukken, artikelen, dialogen, boeken, en tentoonstellingen. *WIMBY!* (*Welcome into my Backyard!*, 2001) was hierin een belangrijke stap voor zowel Crimson als Provoost. Dit was een internationale bouwtentoonstelling in Hoogvliet waarin de wederopbouwperiode centraal stond. De toekomstwaarde van satellietsteden die woningen voorzagen voor inmiddels leeggelopen industriegebieden was een actuele opgave voor verschillende

¹ Michelle Provoost, 'De regio van de stad', *Archis* 3, 1998, 64-65.
² Michelle Provoost, 'Havenstad Rotterdam', *Archis* 10, 1997, 7-21.

De carrière van Michelle Provoost vertoont zowel een eclectische als heel consistente ontwikkeling, die bij uitstek de thematiek van transitie belichaamt. Haar oeuvre getuigt van een continu proces van vernieuwing en voortschrijdend inzicht. Provoost snijdt in haar werk elke keer nieuwe thema's aan – nog voordat iets populair is. Ze brengt ongeziene ruimtelijke kwaliteiten onder de aandacht, en weet door middel van een gedegen, zorgvuldige en diepgaande verkenning de toeschouwer uit te dagen tot het vormen van een mening.

Provoost is dan ook een toonbeeld van de invloedrijke stem die 'op de achtergrond' en in steeds wisselende samenwerking de kwaliteit van een divers palet aan onderwerpen naar boven weet te halen. Sinds het begin van deze eeuw hebben zoveel veranderingen hun weerslag op de gebouwde omgeving, dat we misschien wel mogen stellen dat het tijdperk van de alleenheerschappij van de individuele visionaire architect voorbij is. Provoost heeft niet alleen een andere rol van de architectuurhistoricus-onderzoeker opgenomen – die ook andere mogelijke invullingen van de architectuur suggereert – maar heeft dat vanaf het begin van haar carrière ingebed in de eigen werkwijze. Architectuuranalyses beginnen steeds vanuit het gebouw (of de omgeving) en onderbouwen vanuit een feitelijke en neutrale beschrijving, de kwaliteiten en het potentieel. Met andere woorden, de inhoud staat centraal in plaats van de persoon – en daarmee ook de wetenschap van de gebouwde omgeving in bred z'n: ontrafeld vanuit concrete feiten, maar ook vanuit observaties en ervaringen van zowel onderzoeker als gebruiker. Juist omdat de vragen grondig worden uitgewerkt is er ook aandacht voor de minder in het oog springende kwaliteiten, die vaak juist van een langdurig effect zijn.

In de aanloop naar de uitreiking van de prijs zag de jury zich steeds meer bevestigd in haar keuze. Provoost werkt al ruim twintig jaar op een manier die past bij de huidige tijdsgeest: beschéiden, met oog voor detail, met een wetenschappelijke attitude en een culturele gevoeligheid, en daarbij een activistische insteek. Bijzonder in de praktijk van Provoost zijn de vele constellaties waarin ze werkt zoals Crimson Historians & Urbanists, het International New Town Institute en de Independent School for the City. Dat is al zichtbaar in het zeer vroege werk (co-publicaties en samenwerkingen voor rapportages). De jury heeft er nadrukkelijk voor gekozen om iemand voor te dragen die bewust kiest voor samenwerkingen. Provoost weet binnen het collectief haar kennis en kunde in te zetten ter versterking van het geheel. Sinds de eeuwwisseling wordt in de architectuur steeds meer gesproken over het belang van samenwerkingen, en langzaam begint dat ook concrete vormen aan te nemen. De carrière van Provoost draagt dit krachtig uit: haar individuele werk is van hoog niveau, en toch profileert zij zich al vanaf midden jaren negentig uitdrukkelijk in samenwerkingen – ze zoekt ook steeds nieuwe samenwerkingen op, in binnen- en buitenland.

plaatsen specifieke vraagstukken in een grotere maatschappelijke context. Hiermee is haar aanpak bij uitstek een voorbeeld voor de huidige periode van transitie.

De wereld in beweging

De praktijken van (landschaps)architectuur en stedenbouw staan voor een aantal grote veranderingen, die de laatste jaren steeds meer zichtbaar worden. De kanteling naar een meer duurzame samenleving toont dat oude gewoontes als korte-termijn-rendement, efficiency en ongebreidelde groei langzaam achterhaald raken. De cultuur van overvloed, die sinds de naoorlogse periode heerst, draait om. Niet meer maar minder auto's, niet meer maar minder woonruimte, niet meer technologie, maar een andere inzet ervan. Met andere woorden: aandacht voor kwaliteit boven kwantiteit. Deze ontwikkeling doet zich op verschillende gebieden voor, zoals in de energietransitie, maar ook in de belangstelling voor hergebruik en circulariteit.

De bouwsector, de bouwcultuur, de architectuur en stedenbouw zijn onderdeel van dit complexe en veelomvattende transitieproces. Transitie op vele vlakken tekende de afgelopen jaren, onder andere door een toenemend bewustzijn van de menselijke invloed op het klimaat. In 2020 is een grote maatschappelijke kanteling verder aangezet door de Corona-pandemie, de economische onzekerheid en de steeds meer in het oog springende maatschappelijke ongelijkheid. De ongelijke verdeling van welvaart wordt steeds pijnlijker zichtbaar, tussen hele sectoren, tussen de bouw en andere sectoren. Dit staat in scherp contrast met de huidige maatschappelijke visie centraal, maar ook het ondernemerschap en slim innoveren horen daarom niet alleen 'een meer bewuste beleving van architectonische, stedenbouwkundige en landschappelijke vormgeving uit heden en verleden' te bevorderen zoals in de doelstellingen van de Maaskant Stichting staat omschreven, maar ook op een zinvolle manier bij te dragen aan de veranderingen die plaatsvinden in de cultuur en de praktijk van en theorie over de gebouwde omgeving.

In de Maaskant dialogen wordt gewezen op de contextuele en maatschappelijke relevantie van de prijswinnaars in het verleden:

De lijst met winnaars sinds 1978 is eclactisch, van ontwerper tot politicus, van wetenschapper tot journalist. Zij laten allemaal – op hun eigen manier en in hun tijd – zien hoe zij bijdragen aan maatschappelijke opgaven. De plek die de gebouwde en maatschappelijke omgeving inneemt in het culturele en maatschappelijke leven wordt door hen vergroot, verhelderd en versterkt.

winaar Grote Maaskantprijs 2020 Michelle Provoost

JURY 2020 Caro van de Venne (voorzitter), Jop Fackeldey, Sylvia Pijnenborg, Ruben Dario Kleimeer en Lara Schrijver (juryrapport)
READER Lotte Haagsma

Als er één ding duidelijk werd in 2020: het was een jaar als geen ander. Dit gegeven zou onzichtbaar kunnen blijven in dit juryrapport voor de Rotterdam-Maaskantprijs; de prijs draait immers om grote, en vaak tijdeloze, vragen over de gebouwde omgeving. Tegelijk vertoont de zoektocht van de jury naar een kandidaat voor deze prijs ook altijd de sporen van de eigen tijd. De maatschappelijke vraagstukken die zich in de gebouwde omgeving manifesteren vormen een leidraad voor de jury, en komen in de loop der jaren ook in de juryrapporten bovenrijven.

In de selectieprocedure voor dit jaar, gestart in 2019, zag de jury transitie als een belangrijk thema, vooral wat betreft de rol van de gebouwde omgeving bij grote (maatschappelijke) veranderingen. In de maanden waarin de commissie haar overwegingen uitwerkte en de kandidatenlijst opstelde, werd dit thema onvoorzien urgent: de eerste helft van 2020 stond in het teken van een wereldwijde pandemie en in vele landen volgde een radicale lockdown. Wat de consequenties van deze pandemie voor de lange termijn zullen zijn valt nog niet te overzien, maar ze heeft ontegenzeggelijk haar weerslag. Het belang van een zorgvuldig en integraal ontwerp van de gebouwde omgeving – en de menselijke leef-omgeving als geheel – werd niet eerder zo scherp aangetoond.

Deze prijs gaat over het oeuvre – het is daarmee uitdrukkelijk geen momentopname – en signaleert tegelijk wat er in het vakgebied en de wereld daaromheen speelt. Daarbij heeft de jury gezocht naar een kandidaat die het potentieel heeft om met deze erkenning de koers verder te verstevigen. Met overtuiging kan de jury stellen dat het werk van Michelle Provoost, winnaar van de Rotterdam-Maaskantprijs van 2020, ruimte geeft aan een nieuwe blik op de gebouwde omgeving. Door het combineren van reflectie en praktisch weet Provoost anderen te betrekken bij het wel en wee van de stad. Haar zorgvuldige analyses van de gebouwde omgeving geven ruimte aan verschillende perspectieven en

De realiteit Maaskant verraste vriend en vijand door niet de architectuur zelf, maar de reflectie op architectuur tot de kern van zijn Stichting Rotterdam-Maaskant te maken. De tweejarige Grote Maaskantprijs bekoont personen die bijdragen aan het verhelderen en versterken van de invloed van de bebouwde omgeving en de landschappelijke inrichting op het culturele en maatschappelijke leven. Daarnaast staat het bevorderen van een meer bewuste beleving van de architectonische stedenbouwkundige en landschappelijke vormgeving binnen een brede kring van gebruikers centraal.

Het uitvoerige werk van Michelle Provoost, winnaar van de Grote Maaskantprijs 2020, beantwoordt aan de doelstellingen van de door Maaskant in het leven geroepen prijs.

Provoost heeft een nauwe verwantschap met de naamgever van de stichting. Ze is groot kenner van het werk en gedachtegoed van Maaskant, die ze in haar proefschrift bestempelde als 'architect van de vooruitgang'. Maaskant beschouwde het verleden als een afgesloten hoofdstuk. En juist in dat gegeven is de gelijkheid van Provoost met Maaskant misschien sterker dan gedacht. Als historica met een specialisatie in stedelijke ontwikkeling en naoorlogse architectuur kijkt Provoost niet enkel terug, maar projecteert zij de lessen en condities uit het recente verleden moeiteloos op de context van stedelijke ontwikkeling anno nu. Met grote bevologenheid mengt zij zich actief in het discours over de toekomst van de stad. Met haar accurate reflecties plaatst zij de maatschappelijke en culturele meerwaarde van de gebouwde omgeving en de beleving daarvan centraal in de stedelijke ontwikkeling.

De Grote Maaskantprijs 2020 is toegekend door een onafhankelijke jury, samengesteld door het bestuur van de Stichting. De jury bestond uit voorzitter Caro van de Venne (architect te Rotterdam, oprichter en venoot Barcode Architects), Jop Fackeldey (lid Gedeputeerde Staten van Flevoland namens PvdA), Sylvia Pijnenborg (adjunct-directeur Stichting BOEi en directeur Reiligius Erfgoed), Ruben Dario Kleimeer (fotograaf te Rotterdam, gespecialiseerd in (stedelijk) landschap en het publieke domein) en Lara Schrijver (hoogleraar Architectuurtheorie, Universiteit Antwerpen). Namens het bestuur bedank ik de juryleden voor hun vakkundige, gemotiveerde inbreng.

Ahmed Aboutaleb

voorzitter bestuur

Stichting Rotterdam-Maaskant

omslag: Het Park (donderdag 21 mei)

Dit juryrapport bevat een beeldessay van Rubén Darío Kleimeer. De foto's hebben tonen verscheidene locaties die thematische raakvlakken hebben met het oeuvre van Michelle Provoost. De geportretteerde scenarios zijn een interpretatie van een aantal heersende maatschappelijke vraagstukken. Met een bevragende blik tonen de werken de manier waarop stedelijk leven zich voordoet ten tijden van corona in 2020.

Daarbij zijn de Spaanse Polder (zaterdag 11 april),
Hofpleinlijn (zaterdag 18 april),
Hilton Rotterdam (zaterdag 25 april),
Vijverhofstraat (zaterdag 30 mei),
Biergarten (maandag 01 juni),
#BlackLivesMatter (woensdag 03 juni),
Bartel Wiltonkade (vrijdag 05 juni) en
Hoogvliet (zaterdag 05 september) aangedaan.

bestuur
Stichting Rotterdam-Maaskant

Ahmed Aboutaleb, voorzitter
Monique van Buul, secretaris
Lizan Goossens-Kloek, penningmeester
Pi de Bruijn
Esther Agricola
Maarten Hajer
Kai van Hasselt
Wies Sanders
Francien van Westrenen

winnar

Grote Maskantprijs 2020

Michelle Provost